

KONGRESY, SYMPOZJA I KONFERENCJE

XII Sesja Sekcji Petrologii Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego *Skąły krystaliczne kratonu wschodnioeuropejskiego* Stary Folwark, 13–16.10.2005

W dniach 13–16.10.2005 r. w miejscowości Stary Folwark, w malowniczo położonym nad jeziorem Wigry hotelu *Holiday*, odbyła się XII Sesja Sekcji Petrologii Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego nt. *Skąły krystaliczne kratonu wschodnioeuropejskiego*.

Konferencja została zorganizowana przez Instytut Geochemii, Mineralogii i Petrologii Uniwersytetu Warszawskiego, Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie i Polskie Towarzystwo Mineralogiczne. Wiodącym tematem sesji były zagadnienia związane z budową geologiczną kratonu wschodnioeuropejskiego. Komitetowi organizacyjnemu konferencji przewodniczyli Janina Wiszniewska z Państwowego Instytutu Geologicznego i Andrzej Kozłowski z Instytutu Geochemii, Mineralogii i Petrologii Uniwersytetu Warszawskiego. W skład komitetu organizacyjnego weszli: Sławomir Ilnicki, Bogusław Bagiński, Agnieszka Długoszewska, Jan Parafiniuk i Ewa Słaby z Uniwersytetu Warszawskiego oraz Magdalena Pańczyk, Ewa Krzezińska, Bogusław Marcinkowski i Stanisław Mikulski z Państwowego Instytutu Geologicznego.

W konferencji uczestniczyło 51 osób z różnych ośrodków geologicznych w kraju i za granicą (Belgia, Irlandia, Egipt, Francja, Litwa, Rosja, Stany Zjednoczone i Szwecja). Wśród zaproszonych gości zagranicznych byli dr Svetlana Bogdanova (Lund University, Szwecja), prof. Daniel Demaiffe (Université Libre de Bruxelles, Belgia), prof. Hervé Martin (Université Blaise Pascal, Clermont-Ferrand, Francja), prof. Gediminas Motuza (Vilnius University, Litwa) i prof. Jean Louis Vigneresse (Université Henri Poincaré, Nancy, Francja).

Po przybyciu uczestników do Starego Folwarku w dniu 13.10 odbyło się wieczorem uroczyste otwarcie konferencji. Dyrektor Państwowego Instytutu Geologicznego ds. zasobów informacji geologicznej Marek Graniczny i dziekan Wydziału Geologii Uniwersytetu Warszawskiego Andrzej Kozłowski powitali uczestników sesji. Otwarcie konferen-

cji uświetnili swym przybyciem zaproszeni goście — prezydent Suwałk Józef Gajewski, zastępca prezydenta Suwałk Włodzimierz Marczewski z małżonką, zastępca dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego Maciej Kamiński i dyrektor Suwałskiego Parku Krajobrazowego Teresa Świerubska, których w imieniu organizatorów oficjalnie przywitała Janina Wiszniewska.

Sesje plenarne odbywały się w sali konferencyjnej hotelu *Holiday* w dniach 14–15 października. Przewodnim tematem pierwszego dnia sesji były zagadnienia związane z budową geologiczną i ewolucją kratonu wschodnioeuropejskiego. Pierwsze przedpołudniowe posiedzenie sesji specjalnej, któremu przewodniczył H. Martin, rozpoczęła referatem dotyczącym proterozoicznej ewolucji południowo-zachodniej części kratonu wschodnioeuropejskiego S. Bogdanova. Kolejny referat, poświęcony anorogenicznym, mezoproterozoicznym granitoidom typu rapakiwi, wygłosił J.L. Vigneresse. Następnie G. Motuza przedstawił ostatnie wyniki badań petrologicznych i geofizycznych kratonu wschodnioeuropejskiego na Litwie, natomiast J. Wiszniewska i E. Krzezińska zaprezentowały rezultaty badań krystalicznego podłoża prekambryjskiego północno-wschodniej Polski.

Po krótkiej przerwie rozpoczęła się druga przedpołudniowa sesja, której przewodnictwo objęła S. Bogdanova. Dwa

Ryc. 1. Uczestnicy sesji. Fot. S. Ilnicki

pierwsze referaty poświęcone były karbonatytom występującym w obrębie masywu Tajna. D. Demaiffe, J. Wiszniewska i S. Brassinnes zaprezentowali petrologiczno-geochemiczne studium porównawcze skał z Tajna z występującymi na półwyspie Kola, a A. Kozłowski, J. Wiszniewska i M. Sikorska przedstawili rezultaty badań fluorytów. Przedpołudniowy blok referatów zamknęło wystąpienie B. Bagińskiego i E. Krzemińskiej poświęcone skałom charnokitowym suwalskiego masywu anortozytowego.

Sesję poobiednią, której przewodniczył J.L. Vignerese, otworzył referat dotyczący ewolucji Pre-Uralidów i Timanidów (O. Udoratina, N. Kuznetsov i A. Soboleva). W kolejnym wystąpieniu przedstawiono najnowsze wyniki geochemicznych i geochronologicznych badań skał metaosadowych i metawulkanicznych z pogranicza Polski i Litwy (E. Krzemińska, J. Wiszniewska, G. Skridlaite, G. Motuza, I. Williams i M. Whitehouse). W ostatnim referacie pierwszego dnia sesji J. Wiszniewska, A. Gawęda i W. Dörr przedstawili rezultaty badań maficznej intruzji w Sejnach.

Na wieczornej sesji posterowej, której przewodnictwo objął M. Michalik, zaprezentowano 29 posterów z wielu dziedzin nauk mineralogicznych i geologicznych. Wiodącą tematykę konferencji zaprezentowali na posterach: B. Bagiński i E. Krzemińska (różnorodność skał charnokitowych); S. Brassinnes, J. Wiszniewska i D. Demaiffe (karbonatyty masywu Tajna); a także E. Krzemińska (późneoproterozoiczne wulkanity w basenie podlasko-lubelskim). Przedstawiono również najnowsze wyniki badań petrologiczno-geochemicznych lamprofirów (minetty richterytovej) z Bukowca (H. Awdankiewicz, M. Awdankiewicz i R. Kryza), rutyłu z eklogitowo-granulitowej serii skał z Gór Żółtych (N. Bakun-Czubarow, D. Kusy i J. Fiala), bazaltów i perydotytowych enklaw z Winnej Góry koło Jawora (M. Matusiak i J. Puziewicz), a także melanżu i metamulowców ze Stanisławowa (Góry Kaczawskie; J. Kostylew) i kongregacji fosforytowych z eoceńskich piasków z Mielnika (D. Olszewska-Nejbert i K. Nejbert). A. Marciniowska i A. Kozłowski zaprezentowali wyniki badań inkluzji fluidalnych w kwarcu z metapelitów ze Starej Kamienicy, J. Kierczak i C. Neel charakterystykę mineralogiczną żużli z pieców hutniczych rud niklowych w Szklarach, S. Mikulski zaś przedstawił zastosowanie geotermometru arsenopirytowego w arsenopirytach z Radzimowic, a we współautorstwie z B. Bagińskim i P. Dzierżanowskim studium koncentracji i rozkładu Co, Ni, As i Au w pirytach występujących w złożach Radomice i Klecza. Wstępne wyniki badań wanadanów wyspowych (arsenowych mottramitów) występujących w złożu Stara Góra w Górach Kaczawskich przedstawili R. Siuda i Ł. Kruszewski, natomiast warunki powstawania kasyterytu w Rędzinach, jak również charakterystykę występujących tam minerałów szeregu bismutynit-aikinit (B. Gołębiowska, A. Pieczka i J. Parafiniuk).

Prezentowano też wyniki badań petrologiczno-geochemicznych neoproterozoicznych granitoidów z Kilkbob w Egipcie (F. Bakhit, S. El-Nisr, G. Saleh i A. El-Afandy) i pienińskich andezytów (E. Jurewicz i K. Nejbert). J. Ciesielczuk zaś przedstawiła studium zachowania geochemicznego par pierwiastków oznaczonych w granicie ze Strzelina i Borowa, a A. Gawęda i J. Burda — geochronologiczne i geochemiczne studium cyrkonów i monacytów z leukogranitów i migmatytów Tatr Zachodnich. Zaprezentowano także wyniki datowań cyrkonów metodą SHRIMP w Sudetach Środkowych (K. Turniak, S. Mazur, M. Fanning i M. Bröcker), wyniki protonowej analizy aktywacyjnej kwaśnych skał wulkanicznych w niecce północnosudeckiej

(M. Pańczyk, K. Gméliing i Z. Kasztovszky), a także wyniki datowania metodą K/Ar otoczków skał krystalicznych z piaskowców otryckich (T. Malata, P. Poprawa, Z. Pécskay i J. Skulich) oraz rezultaty badań minerałów akcesorycznych z otoczków gnejsów pochodzących z warstw istebniańskich górnych (B. Budzyń, M. Michalik, T. Malata i P. Poprawa).

Wstępne wyniki badań petrograficznych i strukturalnych Noctis Labyrinthus na Marsie zaprezentowała J. Gurgulewicz, Ł. Karwowski zaś przedstawił petrologiczne studium meteorytu Łowicz.

Zaprezentowane zostały także interesujące postery z zakresu analizy termicznej oraz mechanizmów transportu ciepła w basenach sedymentacyjnych dotyczące basenu bałtyckiego (P. Poprawa i I. Grotek), rejonu Gór Świętokrzyskich oraz monokliny przedsudeckiej (P. Poprawa, I. Grotek i M. Żywiecki), jak również wyniki badań procesów diagenety osadów z basenu lubelskiego (M. Żywiecki).

Po zakończeniu sesji posterowej odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Sekcji Petrologii PTMin., w trakcie którego wybrano nowy zarząd sekcji w składzie: Ewa Słaby — przewodnicząca, Rafał Siuda — sekretarz, Robert Bachliński, Justyna Ciesielczuk, Magdalena Pańczyk i Adam Pieczka — członkowie zarządu. Natomiast ożywionym dyskusje naukowe były kontynuowane przy wieczornym ognisku i pieczonych kiełbaskach.

W drugim dniu sesji blok referatów porannej sesji pod przewodnictwem D. Demaiffe otworzyło wystąpienie H. Martina dotyczące problematyki sanukitoidów i granitoidów typu *closepet*. Następnie A. Pietranik przedstawiła wyniki badań izotopów strontu w plagioklazach występujących w tonalitych z Gęsińca. W kolejnym referacie zostały zaprezentowane wyniki studiów petrologicznych maficznych i felzytowych dajek odsłaniających się we wschodniej części masywu Karkonoszy (M. Awdankiewicz, H. Awdankiewicz i R. Kryza). Przed przerwą, przedstawiony został także model dyferencjacji magmy granitu karkonoskiego (E. Słaby i H. Martin).

Drugiej przedpołudniowej sesji przewodniczył G. Motuza. Tematem pierwszego wystąpienia były oliwiny z bloku Gór Sowich i serpentynitowego masywu Jordanów-Gogołów (E. Dubińska, K. Nejbert i P. Bylina). Następnie odbyła się krótka prezentacja oferty sprzętu optycznego jednego ze sponsorów konferencji — firmy *Preoptic Co. Nikon* (M. Wojciechowski). W kolejnych referatach zostały omówione ostatnie wyniki badań perydotytowych enklaw z bazaltów dolnośląskich (N. Bakun-Czubarow i A. Białowska), a także przejawy metamorfizmu kontaktowego i procesów hydrotermalnych obserwowane w piaskowcach i marglach z Dolnego i Opolskiego Śląska (W. Szeliga). Na zakończenie przedpołudniowego bloku referatów H. Stain, S. Mikulski i R. Markey zaprezentowali rezultaty datowań siarczków z Dolnego Śląska metodą Re-Os.

Popołudniowej sesji przewodniczyła H. Stain. Jako pierwsi wyniki badań petrologiczno-mineralogicznych osadów Sahary zaprezentowali M. Dłużewski i A. Barczuk. W następnym wystąpieniu przedstawiono rezultaty modelowania historii termicznej i badań inkluzji fluidalnych w basenie lubelskim (P. Poprawa i M. Żywiecki). A. Długoszewska wygłosiła referat dotyczący minerałów pegmatytów karkonoskich. W ostatnim referacie sesji szczegółowo omówiono petrologię i ścieżkę metamorfizmu metabazytów z południowej części Gór Bystrzyckich (S. Ilnicki i J. Szczepański).

W przerwach pomiędzy sesjami plenarnymi można było zapoznać się ze sprzętem optycznym oferowanym na rynku polskim przez przedstawiciela handlowego firmy *Nikon*.

Po zakończeniu sesji plenarnych uczestnicy konferencji udali się do pobliskiego zakładu kamieniarskiego, należącego do jednego ze sponsorów konferencji, gdzie mogli zapoznać się z wypolerowanymi płytami skał magmowych i metamorficznych z różnych części świata. Świetnie widoczne minerały, tekstury i struktury skał wzbudziły entuzjastyczne dyskusje na temat ich genezy i pochodzenia.

W ostatnim dniu konferencji (16.10.) odbyła się wycieczka terenowa. Rozpoczęto ją od zwiedzenia pokamedulskiego kompleksu klasztorowego w Wigrach. Jednakże głównym punktem jej programu była wizyta w Magazynie Rdzeni Wiertniczych Państwowego Instytutu Geologicznego w Szurpiłach, gdzie przechowywanych jest ok. 200 tys. mb rdzeni wiertniczych z podłoża krystalicznego północno-wschodniej Polski. Uczestnicy konferencji mieli sposobność zapoznania się z przykładami rud tytanomagnetytów ze złoża Krzemianka, Udryń i Jeleniewo z suwalskiego masywu anortozytowego, karbonatytami z masywu Tajna oraz ze skałami kompleksu mazurskiego, takimi jak charnokity, granity, granodioryty (Pawłówka, Łanowicze i Bok-sze), a także ze skałami kompleksu podlaskiego (Jastrzębna) i masywu mazurskiego (Łomża i Mońki) prezentowanymi i szczegółowo omawianymi przez J. Wiszniewską i B. Ba-gińskiego. Ekspozycji reprezentatywnych rdzeni wiertni-

czych towarzyszyła wystawa wykonanych w ostatnich latach posterów, ukazujących rozwój badań podłoża krystalicznego północno-wschodniej Polski.

Po wizycie w rdzeniowni uczestnicy wycieczki zapoznali się ze skandynawskimi skałami magmowymi i metamorficznymi na głazowisku eratyków polodowcowych Rutka, gdzie pomimo zimnego wiatru toczyły się gorące dyskusje. Na trasie wycieczki znalazło się także ukryte wśród ozu turtulskiego Siedlisko Młyńskie Turtul na rzece Czarna Hańcza, gdzie mieści się siedziba Dyrekcji Suwalskiego Parku Krajobrazowego, jak również park podworski w Starej Hańczy z ruinami XVIII-wiecznego dworu.

Wycieczka a zarazem konferencja zakończyła się w Mierkiniach, malowniczo położonych na skraju Suwalskiego Parku Krajobrazowego, na wysoczyźnie hańczańskiej, nad najgłębszym jeziorem w Polsce — Czarną Hańczą, gdzie uczestnicy wycieczki zostali podjęci specjałami kuchni regionalnej.

Wszystkie artykuły konferencyjne zostały opublikowane w 26 tomie *Prac Specjalnych Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego*.

Kolejna, XIII Sesja Sekcji Petrologii PTMin. zostanie zorganizowana przez Uniwersytet Wrocławski, a jej przewodnim tematem będzie problematyka kenozoicznego wulkanizmu obszaru sudeckiego.

Magdalena Pańczyk